

რატომ (არ) უნდა ვენდოთ პოლიტიკურ პარტიებს

გიორგი ხუბუა

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და ბერლინის შტაინბაისის უნივერსიტეტის პროფესორი

აბსტრაქტი

პოლიტიკური პარტიებისადმი ნდობის ფაქტორი კომპლექსური ფენომენია და არ ამოიწურება მხოლოდ დაპირებების შესრულებით. არ უნდა გვკონდეს იმის ილუზია, რომ პარტია მოახერხებს წინასწარჩვენოდ უხვად გაცემული დაპირებების პრაქტიკულ რეალიზაციას. ნდობა, უმთავრესად, ეფუძნება ამომრჩევლის განწყობას, რომ პოლიტიკური პარტია არ იმოქმედებს ელექტორატის საზიანოდ, წინა პლანზე დააყენებს საერთო, და არა ვიწრო, პარტიულ-პარტიკულარულ ინტერესებს.

ნდობის დეფიციტი იწვევს პოლიტიკურ აპათიას და პოლიტიკური პროცესებისაგან ელექტორატის დისტანცირებას. უნდობლობის ატმოსფერო თანაბრად აზარალებს როგორც ამომრჩეველს, ისე პარტიას. ამ დროს პარტიებს უჭირთ ამომრჩევლის ინტერესების იდენტიფიცირება, ხოლო ამომრჩეველი კარგავს მათი ინტერესების რეალურ პრაქტიკაში განხორციელების შესაძლებლობებს.

პარტიების პროფესიონალიზმი და კომპეტენტურობა ამომრჩეველს ანიჭებს იმის რწმენას, რომ ხელისუფლებაში მოხვლის შემთხვევაში პარტიას აქვს საკმარისი რესურსი მიცემული დაპირებების შესასრულებლად.

პარტიული ლიდერების პიროვნული თვისებები, მათი ერთგულება დემოკრატიული

ლიბერტულებებისადმი, კომპეტენტურობა, კეთილსინდისიერება და მორალური ავტორიტეტი ნდობის მოპოვების მნიშვნელოვანი ფაქტორია. გასათვალისწინებელია ლიდერებიდან მომდინარე „ენერჯეტიკა“, რომელიც აუცილებელია ამომრჩევლის მობილიზებისათვის.

მნიშვნელოვანია ამ კომპეტენციების მედიალური კომუნიკაცია, საჯარო დებატებში საგნობრივ და თემატურ საკითხებზე ფოკუსირება, რაციონალური არგუმენტების, ასევე მკაფიოდ გამოკვეთილი პარტიული პოზიციების წარმოჩენით. პოლიტიკური სკანდალები და ინტრიგები მნიშვნელოვნად აზარალებს პარტიების რეპუტაციას. ვერბალურ დაპირისპირებაზე აგებული და შოუს ელემენტებით გაჯერებული დებატების ინსცენირება შესაძლებელია „ართობდეს“ ამომრჩეველს, მაგრამ გრძელვადიან პერსპექტივაში ეს მხოლოდ აზარალებს ნდობის ატმოსფეროს.

ამომრჩეველი ენდობა იმ პოლიტიკურ ძალას, რომელიც, კონსენსუსისა და კომპრომისებისადმი მზადყოფნასთან ერთად, შეძლებს საკუთარი პარტიული პროფილის შენარჩუნებას. გამოკვეთილი პარტიული პროფილი ამომრჩეველს უადვილებს პარტიასთან იდენტიფიკაციას.

პარტიული სტრუქტურების დეცენტრალიზაცია რეგიონებში წაახლისებდა შინაპარტიულ კონკურენციას, ჯანსაღი სელექციის პროცესში გამოავლენდა ახალ პოლიტიკურ ლიდერებს, გააფართოებდა პარტიების სოციალურ ბაზას და, შესაბამისად, გაზრდიდა ამომრჩევლის მხრიდან ნდობას.

1. ნდობა როგორც პოლიტიკური კავიტალი

პოლიტიკური პარტიები აყალიბებენ ერთგვარ შუალედურ რგოლს მოქალაქეებსა და

პოლიტიკურ სისტემას შორის და, ამ თვალსაზრისით, შეუცვლელი როლი აკისრიათ ხელისუფლების ლეგიტიმაციის პროცესში. ნდობა უდიდესი პოლიტიკური კაპიტალია, რამდენადაც მხოლოდ ნდობაზე დაფუძნებული ურთიერთობა არის დემოკრატიული პროცესისა და სტაბილურობის გარანტი. პოლიტიკური პარტიების მიმართ ნდობის დეფიციტი სერიოზული გამოწვევაა წარმომადგენლობითი დემოკრატიის ქმედითი ფუნქციონირებისათვის. პოლიტიკური აპათია და პოლიტიკისაგან დისტანცირება მნიშვნელოვანწილად აიხსნება სწორედ პარტიული სტრუქტურების მიმართ არსებული ნდობის დეფიციტით.

პოლიტიკური პარტიების დიდი ნაწილი სათანადოდ არ უფრთხილდება ნდობის პოლიტიკურ კაპიტალს. საზოგადოებაში პარტიების მიმართ ამომრჩევლის ნდობის დაკარგვის პროცესმა უკვე სამწუხარო ტენდენციის სახე მიიღო.¹ IRI-ის მიერ საქართველოში

ჩატარებული ერთ-ერთი ბოლო გამოკითხვის შედეგებიც ადასტურებს, რომ საზოგადოება პარტიების მიმართ არ იჩენს დიდ ნდობას.

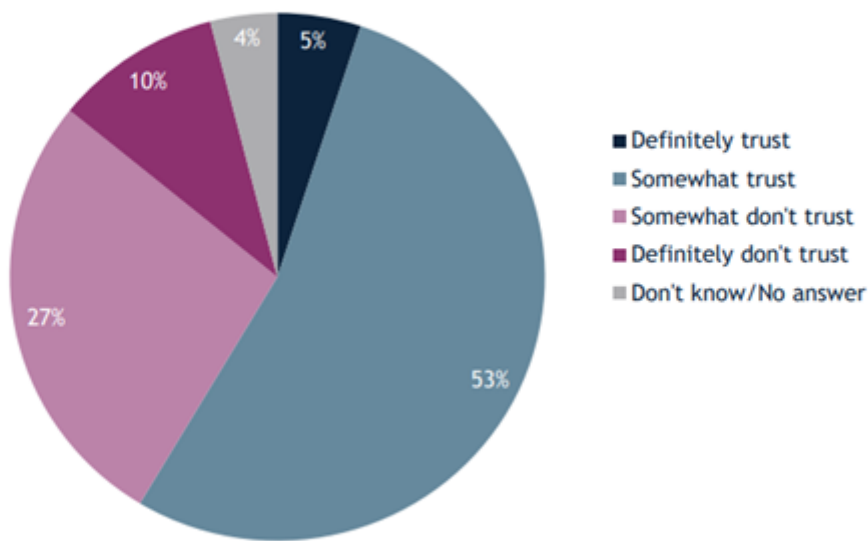
საქართველოში გამოკითხულთა მხოლოდ 5% სრულად ენდობა პოლიტიკურ პარტიებს, 53% მხოლოდ ნაწილობრივ ენდობა, ხოლო 27% ნაწილობრივ არ ენდობა პოლიტიკურ პარტიებს.²

რა განაპირობებს ამომრჩეველთა სკეფსისს და რა შეიძლება გაკეთდეს პარტიების მიმართ ნდობის ხარისხის ასამაღლებლად?

2. რამდენად თავსებადია ერთმანეთთან „პოლიტიკა“ და „ნდობა“?

პოლიტიკა და ნდობა არცთუ ისე იშვიათად განიხილება როგორც ერთმანეთის მიმართ სისტემურ-იმანენტურად შეუთავსებელი და

Please tell me: how much do you trust or distrust Georgia's political parties?

წყარო: https://www.iri.org/sites/default/files/iri_poll_presentation-georgia_february_2021_1.pdf?fbclid=IwAR1mE0WyKgHFk9gYuohb9D4bCr8YcS7Dyl0QjtnvKvojQ_dH84W9ok6fztg

1 იხ.: ლ. კახიშვილი, ქართული პოლიტიკური პარტიების მიმართ ნდობის კლებადი ტენდენცია: რას ნიშნავს ეს დემოკრატიისთვის საქართველოში და როგორ შეიძლება უარყოფითი შედეგების თავიდან აცილება? საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტი. პოლიტიკის დოკუმენტი N17, 2019, 1-14, <http://gip.ge/wp-content/uploads/2019/03/%E1%83%9E%E1%83%9D%E1%83%9A%E1%83%98%E1%83%A2%E1%83%98%E1%83%99%E1%83%98%E1%83%A1-%E1%83%93%E1%83%9D%E1%83%99%E1%83%A3%E1%83%9B%E1%83%94%E1%83%9C%E1%83%A2%E1%83%98-17-%E1%83%9A%E1%83%94%E1%83%95%E1%83%90%E1%83%9C-%E1%83%99%E1%83%90%E1%83%AE%E1%83%98%E1%83%A8%E1%83%95%E1%83%98%E1%83%9A%E1%83%98.pdf>

2 https://www.iri.org/sites/default/files/iri_poll_presentation-georgia_february_2021_1.pdf?fbclid=IwAR1mE0WyKgHFk9gYuohb9D4bCr8YcS7Dyl0QjtnvKvojQ_dH84W9ok6fztg

„მტრული“ ცნება.³ თუ ნდობის ფენომენი მხოლოდ „დაპირების“ და „ამ დაპირების შესრულების“ სკალით იქნება შეფასებული, მაშინ აირჩევს კი ვინმე ისეთ პარტიას, რომელიც არჩევნების წინ მიმზიდველ დაპირებებს არ იძლევა? ამავე დროს, რეალური სიტუაციის კომპლექსურობიდან გამომდინარე, ნაკლებად სავარაუდოა, რომ პარტიამ შეძლოს მიცემული დაპირებების შესრულება.⁴ წინასაარჩევნოდ პარტიების მიერ გულუხვად გაცემული დაპირებები და მათი რეალიზაციის შესაძლებლობები იმდენად განსხვავებულია ერთმანეთისაგან, რომ დაპირებების შეუსრულებლობა წინასწარ არის პროგრამირებული. შესაბამისად, ადვილად პროგნოზირებადია ამომრჩევლის იმედგაცრუება.⁵

ეტიმოლოგიური მნიშვნელობით პარტია ნიშნავს „ნაწილს“. შესაბამისად, პარტია მხოლოდ მოსახლეობის ნაწილის ინტერესებს გამოხატავს.⁶ პოლიტიკურ პარტიას ვერც მოვთხოვთ, რომ ჰქონდეს სრული ნდობა საზოგადოების მხრიდან. ავტორთა ნაწილის აზრით, პოლიტიკური პარტიების მიმართ ნდობის ფენომენს არ უნდა მივანიჭოთ გადაჭარბებული მნიშვნელობა.⁷ საზოგადოების ნაწილი შესაძლოა, ზოგადად არ ენდობოდეს პარტიებს, მაგრამ იყოს რომელიმე პარტიის წევრი, ან იდენტიფიცირებას ახდენდეს მის შეხედულებებთან ყველაზე ახლოს მყოფ პოლიტიკურ პარტიასთან. რამდენადაც პარტია მხოლოდ საზოგადოების გარკვეული სეგმენტის ინტერესებს გამოხატავს, რომელიმე პარტიის მიმართ მოქალაქეს აუცილებლად ექნება, სულ მცირე, ფრთხილი ან უარყოფითი დამოკიდებულება.⁸

ამავე დროს, შეუძლებელია ნდობის ფაქტორის იგნორირება პოლიტიკურ პროცესში. ნდობა არის დემოკრატიის სასიცოცხლო ელემენტი.⁹ ნდობა მნიშვნელოვანია

როგორც პოლიტიკური და სახელმწიფო ინსტიტუტების ეფექტური ფუნქციონირებისათვის, ისე ელექტორატის სოციალიზაციისა და მობილიზაციისათვის.¹⁰

პარტიების მიმართ უნდობლობის ფენომენი არ უნდა შეფასდეს მხოლოდ უარყოფით ჭრილში. პარტიების მიმართ კრიტიკული განწყობილება მიუთითებს ამომრჩევლის პოლიტიკურ მოწიფულობასა და მოქალაქეობრივ პასუხისმგებლობაზე. მოქალაქეების სულ უფრო ნაკლებად ლოიალური დამოკიდებულება პარტიების მიმართ უნდა განვიხილოთ როგორც პოლიტიკის დინამიკური განვითარების წინაპირობა.

„კრიტიკული მოქალაქის“ ფენომენი ქვეყნის დემოკრატიული განვითარების მნიშვნელოვანი გარანტიაა. პარტიების მიმართ კრიტიკული დამოკიდებულება ნიშნავს, რომ მოსახლეობა ბრმად არ ენდობა პოლიტიკურ პარტიებს, არამედ რაციონალური კრიტიკიუმების მიხედვით აფასებს მათ საქმიანობას. ეს კი პოლიტიკურ პარტიებს უბიძგებს, მუდმივად იყვნენ მობილიზებული და გაითვალისწინონ საზოგადოების მოლოდინები. მოსახლეობის კრიტიკული დამოკიდებულება არის პარტიების საქმიანობის ხარისხის გაუმჯობესების წინაპირობა და სერიოზული მოტივაცია, რომ პოლიტიკურმა პარტიებმა ამ მიმართულებით მნიშვნელოვნად გაააქტიურონ თავიანთი ძალისხმევა.

3. ნდობის ცნება

ნდობა გულისხმობს რწმენას, რომ ინსტიტუტი, რომლის მიმართაც ნდობა არის გამოხატული, შეგნებულად და ცნობიერად არ გააკეთებს ისეთ რამეს, რაც ავნებდა ნდობის გამომცხადებელს.¹¹

3 Reputation und Vertrauen für NPO. Ein Interview mit Prof. Ciucci. <https://www.fes.de/index.php?eID=dumpFile&t=f&f=37031&token=dc5cf4f9ed3612b4b4ff1cb5631605e3d9c0b403>

4 იქვე.

5 იქვე.

6 Nowak R., Vorsitzenden-Reputation in politischen Mitgliederparteien. Der Beitrag der Internen Kommunikation zur Binnenreputation Partei-Vorsitzender im DACH-Raum, 189.

7 Silvano Moeckli, So funktioniert Wahlkampf, 2017, S. 100; Biehl, H., „Noch vertrauenswürdig? Konzept und Empirie des gesellschaftlichen Vertrauens in politische Parteien“. Abkehr von den Parteien? Hrsg. Oskar Niedermayer, Benjamin Höhne und Uwe Jun. Wiesbaden. 2013, 67–92.

8 იქვე.

9 Zmerli Sonja (2016). „Vertrauen in Institutionen. Die Bedeutung politischer Unterstützung angesichts krisenhafter Entwicklungen“. Der Kitt der Gesellschaft. Perspektiven auf den sozialen Zusammenhalt in Deutschland. Hrsg. Bertelsmann Stiftung. Gütersloh. 175–205; Handbook on Political Trust, Sonja Zmerli and Tom W.G. van der Meer, <https://ebookcentral-1.proquest-1.com-1008395a20190.emedia1.bsb-muenchen.de/lib/bsb/detail.action?docId=4800090>

10 იხ.: Bertelsmann Stiftung (ed.) Schwindendes Vertrauen in Politik und Parteien. Eine Gefahr für den gesellschaftlichen Zusammenhalt? 1. edition 2019, 1, <https://www.bertelsmann-stiftung.de/en/publications/publication/did/schwindendes-vertrauen-in-politik-und-parteien>

11 Gabriel O., „Einstellungen der Bürger zu den politischen Parteien“. Handbuch Parteienforschung. Hrsg. Oskar Niedermayer. Wiesbaden, 2013, 324.

ნდობა დაკავშირებულია რეპუტაციასთან, იმიჯსა და „კარგ სახელთან“. საარჩევნო პროცესი ეფუძნება ავანსად გაცემულ დაპირებას, როდესაც ამომრჩეველი ვარაუდობს, რომ პარტიები შეასრულებენ ამ დანაპირებს. ნდობის დეფიციტი და კრიზისი წარმოიშობა მაშინ, როდესაც ამომრჩეველი ხედავს, რომ მისი დაპირებები არ შესრულდა ან არასათანადოდ შესრულდა.

პოლიტიკოსების თვალთახედვის არეალი, როგორც წესი, შემოიფარგლება არჩევნებიდან არჩევნებამდე პერიოდით. ამით განსხვავდება პოლიტიკოსი სახელმწიფო მოღვაწისაგან. პოლიტიკოსმა იცის, რომ მას წინ ელოდება არჩევნები და საარჩევნო პერიოდის გავლის შემდეგ იბრძვის ხელისუფლების შენარჩუნებისა და ამომრჩეველთა ხმებისათვის. სახელმწიფო მოღვაწისათვის უმთავრესია არა ხელისუფლებაში ყველა საშუალებით დარჩენა, არამედ ქვეყნის გრძელვადიანი პერსპექტივით განვითარება. სახელმწიფო მოღვაწემ იცის, რომ არაპოპულარული რეფორმების განხორციელება მას შეიძლება მომავალ არჩევნებზე წაგების ფასად დაუჯდეს, მაგრამ მზადაა, შეეგუოს ამ დამარცხებას და უარს არ იტყვის ცვლილებებზე, რომლებიც აუცილებელია ქვეყნის განვითარებისათვის.

ნდობის ატმოსფეროს განსაკუთრებით აზარალებს კონიუნქტურული გადაწყვეტილებები, როდესაც აშკარაა, რომ ისინი ემსახურებიან არა საერთო ინტერესებს, არამედ საკუთარი, ინდივიდუალური ან ჯგუფური პრივილეგიების დაცვას.

პოლიტიკური პარტიების მიმართ ნდობის ფაქტორის იგნორირება შეიცავს საზოგადოებაში პოლიტიკური აპათიის მნიშვნელოვან რისკებს. რაც უფრო ნაკლებინტენსიურად გამოხატავენ მოქალაქეები თავიანთ მისწრაფებებს, პოლიტიკური პარტიებისათვის მით უფრო რთული იქნება ამ ინტერესების იდენტიფიკაცია. და პირიქით, პარტიების მიმართ უნდობლობის ზრდასთან ერთად, ამომრჩევლებს გაუჭირდებათ თავიანთი ინტერესების რეალიზაცია.

მიუხედავად იმისა, რომ პოლიტიკური პარტიები დემოკრატიული პროცესის განუყოფელი ნაწილია, პარტიების მიმართ

უნდობლობა, საბედნიეროდ, ავტომატურად არ აწარმოებს დემოკრატიის მიმართ უნდობლობას. ამომრჩეველს შესაძლოა ჰქონდეს სკეპტიკური დამოკიდებულება პარტიების, მაგრამ არა დემოკრატიის მიმართ.

4. ნდობის ელემენტები

განასხვავებენ ნდობის ფუნქციურ-კოგნიტურ, ნორმატიულ-კოგნიტურ და აფექტურ-ემოციურ დონეებს.¹²

ფუნქციურ-კოგნიტურ დონეზე ნდობა, ძირითადად, ეფუძნება პოლიტიკური სუბიექტების კომპეტენციასა და პროფესიონალიზმს. ამომრჩევლისათვის მნიშვნელოვანია დაინახოს, თუ რამდენად კომპეტენტურია პოლიტიკური პარტია და რამდენად ხელეწიფება მას საზოგადოებრივ-პოლიტიკური დაკვეთის შესრულება. ამ შემთხვევაში ამომრჩეველი ითვალისწინებს შემდეგ ფაქტორებს:

- პოლიტიკური წარმატება (პრაქტიკული მიღწევები, რეალიზებული მიზნები, გავლენისა და მხარდაჭერის მასშტაბი);
- საქმიანობის ხარისხი (კომპეტენტურობა, ქმედითობა, შედეგიანობა);
- პოლიტიკური „მორსმხედველობა“ (პროგრამული ხედვა, პარტიის წარსული ტრადიცია);
- ლიდერობის უნარი (კომპეტენტურობა, პროფილი, ქარიზმა);
- მედიალური კომპეტენცია (კომუნიკაცია);
- სათანადო მოლოდინების გათვალისწინება და სხვადასხვა სოციალური ჯგუფის ჩართულობა (ინტეგრირება) ამ პროცესში.¹³

ნორმატიულ-კოგნიტურ დონეზე ნდობა ფასდება შემდეგი კრიტერიუმებით:

- ორიენტაცია საერთო ღირებულებებსა და სიკეთეებზე (სოციალური ნორმები, მორალური ღირებულებები, პრინციპებისადმი ერთგულება);
- პასუხისმგებლობაზე დაფუძნებული ქცევა (სოლიდარულობა, სამართლიანობა, პარტიული ფინანსებისადმი კეთილსინდისიერი დამოკიდებულება, გამჭვირვალობა);
- კეთილსინდისიერება (ნაკლები სკანდალები, წესიერება, მორალური

12 Pellarin Oliver (2015): Zur Reputation von Parteien: Reputationsmanagement deutscher Parteien in der Mediengesellschaft, 123-129.

13 იქვე, 124.

პრინციპების გათვალისწინება).¹⁴

აფექტურ-ემოციურ დონეზე ნდობის შეფასებისას აქცენტი კეთდება პოლიტიკურ სიმპათიებსა და ქარიზმზე:

- სიმპათიურობა (სასიამოვნო ასოციაციები, კეთილგანწყობა);
- სანდობა (სიტყვა და მოქმედება თავსებადია ერთმანეთთან);
- მიმზიდველობა (აღძრავს ნდობას, შეუძლია ამომრჩევლის მოზილიზება).¹⁵

5. როგორ ავამაღლოთ პარტიების მიმართ ნდობა?

პარტიების მიმართ ნდობის ამაღლება შესაძლებელია მოხდეს იმ ფაქტორების განეიტრალებით, რაც უარყოფით გავლენას ახდენს ამომრჩევლებსა და პარტიებს შორის ნდობაზე დაფუძნებული ურთიერთობის ჩამოყალიბებაზე.

ა) პოლიტიკოსების ინდივიდუალური ავტორიტეტი

პოლიტიკა სულ უფრო ასოცირდება კონკრეტულ სახეებთან, ლიდერებთან. პოლიტიკის „პერსონალიზაცია“ დამახასიათებელია არა მხოლოდ ქართული სინამდვილისათვის, არამედ განვითარებული დემოკრატიის ქვეყნებისთვისაც. პოლიტიკური პარტიები უფრო და უფრო დამოკიდებული ხდებიან საკუთარ ლიდერებზე, რაც, გარკვეულწილად, ასუსტებს პარტიების, როგორც ორგანიზაციული სტრუქტურისა და ინსტიტუტის როლს პოლიტიკურ პროცესში.

პარტიების მიმართ უნდობლობას ბევრად განაპირობებს ცალკეული პოლიტიკოსების მიმართ არსებული ინდივიდუალური ნეგატიური განწყობები. ელექტორატი განხილულია პარტიული ლიდერებით, რაც პირდაპირ აისახება ნდობის ხარისხზეც. ამომრჩევლი კარგად ამჩნევს, რომელი პარტიის ლიდერები იყენებენ პარტიულ სტრუქტურებს საკუთარი ინტერესების დასაკმაყოფილებლად ან პარტია საერთოდ დეგრატირებული აქვთ საკუთარი „შპს-ის“ დონეზე.

ბ) კარგი მმართველობა და წინასაარჩევნო დაპირებები

პარტიებისადმი ნდობის ხარისხი უშუალოდ არის დაკავშირებული სოციალურ-ეკონომიკური ვითარების გაუმჯობესებასთან. მომავლის მიმართ მუდმივი შიში და არასტაბილურობის განცდა პოლიტიკური პარტიების მიმართ ნდობის ეროზიის ერთ-ერთი უმთავრესი მიზეზია. ამომრჩევლისთვის რთულია, ქვეყნის სამომავლო განვითარების პერსპექტივები დაუკავშიროს პარტიას, რომელიც, მისი აზრით, უშუალოდ არის პასუხისმგებელი ქვეყანაში შექმნილ არასახარბიელო სიტუაციაზე.

არარეალურია იმის მოლოდინი, რომ პარტიები ხელისუფლებაში მოსვლის შემდეგ შეძლებენ ყველა დაპირების განხორციელებას. როგორც პარტიებს, ისე სახელმწიფოს უჭირს გაითვალისწინოს თანამედროვე განვითარების დინამიკური ტემპები და მოახდინოს მათზე სწრაფი რეაქცია, განსაკუთრებით კრიზისულ სიტუაციაში. ამავე დროს, კარგი მმართველობის პირობებში შესაძლებელია წინასაარჩევნო დაპირებების მაქსიმალური რეალიზაცია და, შესაბამისად, იმის დემონსტრირება, რომ ხელისუფლების მოსვლის შემდეგ პარტია ფოკუსირებულია წინასაარჩევნო დაპირებების მაქსიმალურ შესრულებაზე.

გ) გადაწყვეტილებათა მიღების პროცესში მოქალაქეების ჩართულობა და მათთან ინტენსიური კომუნიკაცია

პარტიული გადაწყვეტილებების მიღების ნაკლებად გამჭვირვალე პროცესი ამომრჩეველს უმყარებს იმის რწმენას, რომ პარტია ემსახურება საკუთარი, და არა საერთო, ინტერესების დაცვას.

პარტიების მიმართ ნდობის ხარისხზე ხშირად უარყოფითად მოქმედებს კონსენსუსზე ორიენტირებული გადაწყვეტილებები. პარტიებს, ცხადია, უწევთ არსებული კონსენსუსის გათვალისწინება, ხოლო კონსენსუსი პარტიულ-პოლიტიკური ცხოვრების განუყოფელი ნაწილია. ამავე დროს, კონსენსუსის დროს ერთგვარად იშლება ზღვარი პარტიებსა და მათ (იდეოლოგიურ) პროფილებს შორის, რაც

14 იქვე, 125-127.

15 იქვე, 128.

ამომრჩეველს ურთულეს რომელიმე პარტი-ასთან მისი იდენტიფიცირების შესაძლებლობას. აუცილებელია ამომრჩეველთან ინტენსიური კომუნიკაცია, რომ მან მაქსიმალურად იცოდეს ის არგუმენტები, რაც საფუძვლად დაედო კომპრომისული გადაწყვეტილებების მიღებას. ამომრჩეველს უნდა ჰქონდეს იმის განცდა, რომ „მისი პარტია“ კომპრომისებზე წავიდა ისე, რომ არ უღალატა საკუთარ ღირებულებებსა და პრინციპებს. კომპრომისზე წასვლა ამომრჩეველებში არ უნდა აღიქმებოდეს როგორც „კაპიტულაცია“.

დ) მედიალური კომპეტენცია

პოლიტიკურ და პარტიულ ლიდერებს სჭირდებათ მედია – თუ მედიაში არ ხარ, ე.ი., უბრალოდ, „არ არსებობ“. მედია გახდა პოლიტიკური ინფორმაციის მიღების, პარტიულ-პოლიტიკური კონკურენციისა და, გარკვეული აზრით, პოლიტიკის ინსცენირების მთავარი ადგილი. იგივე შეიძლება ითქვას მედიის, როგორც პოლიტიკური ინფორმაციის მთავარი მიმწოდებლის შესახებ. გამოკითხულთა 80% საქართველოში ტელევიზიის მეშვეობით ეცნობოდა პოლიტიკური პარტიების საარჩევნო ინფორმაციას.¹⁶

მედიაში აქტიურობა მნიშვნელოვანია პოლიტიკოსის იმიჯისა და რეპუტაციის განმტკიცებისათვის. ამავე დროს, მედია ფოკუსირებულია არა იმდენად საგნობრივ დისკუსიებზე, რამდენადაც პოლიტიკურ სკანდალებსა და ინტრიგებზე. მედია ხშირად ცდილობს ისეთი რეალობის კონსტრუირებას, სადაც პარტიებს შორის ფრონტის ხაზები მკაფიოდ არის გავლენიანი და, შესაბამისად, მარტივად ემოციებზე დაფუძნებული ვერბალური და პირისპირების პროვოცირება.

მედიას, როგორც წესი, შედარებით ნაკლებად აინტერესებს პარტიის პოლიტიკური და იდეოლოგიური პროფილის წარმოჩენა. პოლიტიკოსებიც ერიდებიან პარტიული პროფილის მკაფიოდ ფორმულირებას, რადგან უფრო ხიან მედიალურ თავდასხმებს.

პოლიტიკოსების მედიალურ კომპეტენცი-აზე ბევრად არის დამოკიდებული პარტიული

პროფილის ამომრჩეველისადმი მაქსიმალურად გასაგებ ენაზე მიწოდება, პოლიტიკური დებატების კულტურის დამკვიდრება და ფოკუსირება საგნობრივ და თემატურ საკითხებზე.

ე) უშუალო დემოკრატიის ფორმები

პოლიტიკური პარტია წარმომადგენლობითი დემოკრატიის უმნიშვნელოვანესი ნაწილია. ამავე დროს, უშუალო დემოკრატიის ფორმების ჩართვა პარტიული გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში უფრო გამჭვირვალეს გახდიდა პარტიული გადაწყვეტილებების მიღების პროცესს და ამომრჩეველს გაუმყარებდა ამ პროცესებში აქტიური მონაწილეობის განცდას. გარდა ამისა, ეს ფორმა პარტიებს მისცემდა მოქალაქეებთან მუდმივი კონტაქტის შესაძლებლობას და არც ამომრჩეველებს დარჩებოდათ იმის განცდა, რომ ისინი მხოლოდ არჩევნების დროს „ახსენდებათ“.

ადგილებზე პარტიული ცხოვრების გააქტიურებაში განსაკუთრებით დადებითი როლის შესრულება შეუძლიათ დეცენტრალიზაციასა და თვითმმართველობას. დღემდე საქართველოში პარტიების მთელი საქმიანობა კონცენტრირებულია მხოლოდ ერთ ცენტრში, დედაქალაქში. მხოლოდ ერთი ქალაქი ძალიან „ვიწროა“ პარტიულ-პოლიტიკური ამბიციების რეალიზაციისათვის. შედარებით შეზღუდულ სასიცოცხლო სივრცეში „სუნთქვაც ჭირს“ და პოლიტიკური ტემპერატურაც მუდმივად კრიტიკულ ზღვარზეა. პარტიებს, ხელისუფლების ცენტრალური ორგანოების არჩევის შემდეგ, 4-5 წელი უწევთ არჩევნებში „მოგებული“ ან „წაგებული“ პარტიების სტატუსთან შეგუება, რამდენადაც მათთვის შედარებით ნაკლებად საინტერესოა რეგიონალურ და ადგილობრივ დონეზე ხელისუფლებაში მოსვლის პერსპექტივები.¹⁷ ადგილობრივი თვითმმართველობის ქმედითი სისტემის ჩამოყალიბება მნიშვნელოვნად გააქტიურებდა პარტიულ ცხოვრებას რეგიონებში. ეს პროცესი, ასევე, ხელს შეუწყობდა პარტიულ-პოლიტიკური კადრების მომზადებასა და შინაპარტიულ კონკურენციას პარტიის რეგიონალურ სტრუქტურებში.

16 https://www.iri.org/sites/default/files/iri_poll_presentation-georgia_february_2021_1.pdf?fbclid=IwAR1mE0WyKgHFk9gYuohb9D4bCr8YcS-7DyI0QjtnvKvojQ_dH84W9ok6fztg

17 ე.წ. „მიშელის დოკუმენტი“ „სამომავლო გზა საქართველოსთვის“ ამ მხრივ სრულიად ახალ პერსპექტივებს სთავაზობს პოლიტიკურ პარტიებს, მაგრამ უნდა გავითვალისწინოთ, რომ ეს მხოლოდ ერთგვრადი დოკუმენტია.

Why we should (not) trust political parties

Prof. Dr. Giorgi Khubua at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University and Berlin Steinbeis University

Abstract

The factor of trust towards political parties is a complex phenomenon, which does not end only with the fulfillment of pre-election promises. We should not have the illusion that a party will be able to fulfill the promises made in abundance before the elections. Trust is mainly based on the voters' attitude that a political party will not act to the detriment of the electorate, will focus on common and not narrow single party interests in the foreground.

Lack of trust leads to political apathy and distancing of the electorate from political processes. An atmosphere of mistrust hurts both voters and the party equally. In such cases, the parties find it difficult to identify the interests of the electorate, and the electorate loses the ability to translate its concerns into actions.

The professionalism and competence of parties give the voters the confidence that in case of coming to power, the party shall have sufficient resources to fulfill promises, given by it.

The personal qualities of party leaders, their commitment to democratic values, competence, good faith and moral authority are important factors in gaining trust. The "energy" from the leaders, which is necessary for the mobilization of the voters, should also be taken into account.

Medial communication of these competencies is important, focusing on subject and thematic issues in public debates, presenting rational arguments as well as clearly defined party positions. Political scandals and intrigues significantly damage the parties' reputation. Staging a debate built on verbal confrontation and saturated with show elements may "entertain" the electorate, but in the long run it only damages the atmosphere of trust.

The electorate trusts a political force that, while ready for consensus and compromise, will be able to maintain its own party profile. A clear party profile makes it easier for voters to identify with the party.

Decentralization of party structures in the regions would encourage intra-party competition, identify new political leaders through a healthy selection process, expand the social base of parties, and, consequently, increase voter trust.